

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

30 ЛІПЕНЯ 2013 г. АЎТОРАК № 139 (27504) Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ДАРАГІЯ СУАЙЧЫННІКІ! Сардэчна віншую вас са змяняльнай датай — 1025-годдзем Хрышчэння Русі. Прыняцце хрысціянства стала для ўсходніх славян жыватворнай крыніцай, вызначыла развіццё дзяржаўнасці, нацыянальных культур, навукі і адукацыі. Ва ўсе часы Царква служыла веснікам надзеі, прапагандвала лепшыя традыцыі міласэрнасці, працавітасці і адданасці Радзіме. І сёння яе аўтарытэт і вопыт запатрабаваны ў грамадстве. Праваслаўная царква напаяе жыццё мудрасцю і любоўю, дапамагае захоўваць стабільнасць і згоду ў нашым беларускім доме.

Юбілей, які шырока адзначаецца ў Беларусі, Расіі і Украіне, дае магчымасць глыбей адчуць сілу веры, значнасць сувязі пакаленняў і духоўнага адзінства брацкіх народаў. Упэўнены, што на новым этапе гістарычнага быцця Праваслаўная царква будзе прадаўжаць служэнне, аб'ядноўваючы людзей і застаючыся вернай свайму абавязку перад Богам і Айчынай. Жадаю вам моцнага здароўя, поспехаў у добрых справах і пачыненнях, шчасця, міру і дабра.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

ПРАВАСЛАЎНАЯ ДУХОЎНАСЦЬ — ФУНДАМЕНТ ЖЫЦЦЯ НАШЫХ НАРОДАЎ

Канструктыўная пазіцыя Рускай праваслаўнай царквы дапамагае нашым людзям захоўваць вернасць адзіным гістарычным караням і добрым заветам продкаў, заявіў учора на сустрэчы з Патрыярхам Маскоўскім і ўсяе Русі Кірылам і прадстаяцелямі памесных праваслаўных царкваў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

«Гэта з'яўляецца моцнай падмогай тым інтэграцыйным працэсам, якія развіваюцца на постсавецкай прасторы, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Адзіная вера, у аснове славянскіх культур, збліжае нас і робіць зразумелымі адзін аднаму. Ніякія граніцы не могуць раздзяліць тое глыбокае адзінства, якое вынікае з нашай гісторыі». Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што беларускі народ свята шануе і захоўвае веру продкаў на працягу стагоддзяў, колькасць вернікаў у краіне пастаянна ўзрастае.

Прэзідэнт падзякаваў Патрыярху Кірылу і прадстаяцелям памесных праваслаўных царкваў за іх ініцыятыву завяршыць урачыстыя мерапрыемствы ў гонар юбілейнай даты Хрышчэння Русі ў беларускай сталіцы. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ўпершыню ў гісторыі ў Беларусі сустракаюць кіраўнікоў і прадстаяцеляў усіх памесных праваслаўных царкваў. «І тое, што высокія іерархі разам з нашым народам святкуюць вялікую гістарычную дату, сведчыць аб вялікай ролі праваслаўнай духоўнасці ў жыцці беларусаў», — лічыць кіраўнік беларускай дзяржавы. Паводле слоў Прэзідэнта, заходзяць цывілізацыйныя перажыванні глыбокі крыві маралі і духоўнасці. «Не проста фінансавы або эканамічны разлад, а вельмі глыбокі крыві маралі і духоўнасці. І настаў ён у тую эпоху, калі прамысловасць і тэхналогіі зрабілі неверагодны скачок, які, здавалася, можа забяспечыць дабрабыт усюму чалавецтву», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. «Але менавіта цяпер стала зразумела, што не хлебам адзіным будзе жыць чалавек,

што не толькі матэрыяльныя даброты з'яляюцца вызначальнымі для спакое і працітанна людзей. Само жыццё прымушае нас зноў рабіць выбар, шукаць непахіснага духоўнага арыенціра, вызначаць сістэму каштоўнасцяў», — адзначыў кіраўнік дзяржавы. Паводле слоў Прэзідэнта, беларусы, выбіраючы свой шлях развіцця, абпіраюцца на гуманістычны каштоўнасці хрысціянства, якія, на думку кіраўніка дзяржавы, сталі маральным фундаментам нармальнага цывілізаванага грамадства і стасункаў у ім. «Калісьці вельмі мудра адзначыў свяціцель Ціхан Задонскі: «Як агню уласцева саргавца, вадзе арашача, святлу прасвятляюць, так веры жывой уласцева праўляюцца ў добрых справах». Гэтыя словы не страчаюць сваёй актуальнасці і ў наш час, каб процістаяць бездухоўнасці і вядзуннаму спахлябальніцтву, каб выявіць дастойных людзей. І тут вялікі прастор для дзейнасці як рэлігійных, так і дзяржаўных арганізацый», — лічыць Прэзідэнт.

СТАП 2

ЛІЧБА ДНЯ Br16 трлн 474,7 млрд

інвестыравана сёлетна ў першым паўгоддзі ў эканоміку і сацыяльную сферу Мінскай вобласці. Гэта на 8,8% больш, чым за аналагічны перыяд перыяду, паводле Камітэта эканомікі Мінаблвыканкама. Рост інвестыцый імае ў чым абумоўлены працягом мадэрнізацыі прадпрыемстваў, якія зараз знаходзіцца ў актыўнай стадыі. Выдаткі на набыццё машын, абсталявання, транспартных сродкаў у першым паўгоддзі склалі 38% у агульным аб'ёме інвестыцый і павялічыліся на 14,1% да аналагічнага перыяду 2012-га.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 30.07.2013 г. Долар ЗША 8850,00, Еўра 11740,00, Рас. руб. 269,50, Укр. грыўня 1088,09

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст +29°, Віцебск +28°, Гомель +29°, Гродна +35°, Магілёў +30°, Мінск +23°

ПАСВЯЖЭ ТОЛЬКІ Ў ПЯТНІЦУ

Сёння на захадзе краіны чакаюцца моцныя ліўні і нават град.

На тэрыторыю Беларусі будучы паступаць даволі цёплыя паветраныя масы міжземнаморскага паходжання. А вось у заходнім рэгіёне краіны завітае актыўны атмасферны фронт з боку Заходняй Еўропы, паведамляе рэдакцыя спецыяліст Рэспубліканскага гідромэцэара Мінпрыроды Вольга ФЯДОТАВА.

Таму 30 ліпеня ў большасці рэгіёнаў Беларусі без ападкаў, толькі ў Брэсцкай і Гродзенскай абласцях чакаюцца кароткачасовыя дажджы і навальніцы.

У сярэдзі актыўны фронтальны раздзел «накрые» ўжо ўсю тэрыторыю нашай краіны, таму кароткачасовыя дажджы будучы ўжо паўсюдна. Месяцмі навалніцы, пры навалніцах моцныя парывысты вецер да 15—20 м/с. Тэмпература паветра ўначы на сераду — 12—19 цяпла, удзень — плюс 21—28 градусаў, а па ўсходзе — да 30 цяпла.

У першы дзень жніўня ўначы месяцамі, а ўдзень паўсюдна кароткачасовыя дажджы, у асобных раёнах навалніцы. У ноч на 1 жніўня будзе плюс 12—18, а ўдзень — 21—28 градусаў.

Сіноптыкі прагназуюць, што ў пятніцу да нас завітае больш свежае паветра з боку Скандынаўскага паўвострава.

Сяргей КУРЧАК.

Фота БЕЛТА.

Учора ў Мінску адбылася гістарычная падзея. Упершыню на нашай зямлі была здзейснена Божая літургія першаіерархамі і іерархамі ўсіх Праваслаўных Памесных царкваў свету. Гэта значыць, што ў дзень святкавання 1025-годдзя Хрышчэння Русі ў Беларусі, як да гэтага ва Украіне і Расіі, падчас асобнага набажэнства была прадстаўлена ўся паўната Праваслаўнай Царквы.

Больш як 50 тысяч чалавек ужо да 9 гадзін раніцы сабраліся на мінскім замчышчы для ўдзелу ў гэтай унікальнай літургіі. Прылеглая вуліца запоўнілі аўтобусы, на якіх прыехалі святары і паломнікі з усіх 11 праваслаўных епархій нашай краіны. Хрэсны ход з зіхатлівымі харугвамі і абразамі, які рухаўся з боку Свята-Марыі-Магдалінінскага храма, быў падобны на бясконцы залатую раку, якая ледзь утрымліваецца ў сваіх берагах. Нягледзячы на вялізную колькасць людзей, служба бяспекі правярыла кожнага чалавека, які сюды прыйшоў. Побач дзяжурныя некалькі машын хуткай медыцынскай дапамогі. Была магчымасць папіць вады. Некаторыя вернікі прыйшлі са складнымі крэсламі і парасонамі ад сонца. Праўда, і першым, і другім карысталіся мала, каб лепш бачыць і не перашкаджаць адзін аднаму. Быў арганізаваны і святотны гандаль, які падчас набажэнства нікога не цікавіў. А вось прадавачкі з задавальненнем фатаграфавалі тое, што адбывалася перад іх вачамі.

Нават для тых, хто кожную нядзелю наведвае храм, было нязвыклым гэтае набажэнства. Пад адкрытым небам узведзены вялізны адмысловы шацёр, досыць адкрыты,

Фота Мірныя БЕЛУНОВІЧ.

УСЯЛЕНСКАЯ ЛІТУРГІЯ

у якім размясціліся часовы алтар і прастол. Такім чынам многім было відаць тое, што ў звычайным храме бывае схаваным іканастасам ад вачэй вернікаў. Перад шатром з выявамі беларускіх і рускіх святых у чатыры рады выстраіліся беларускія і замежныя святары і епіскапы, якія сустракалі першаіерархаў. Іх акружала мора людзей, многія з якіх трымалі абразы.

Уся дзея транслявалася на два вялізныя экраны і была агучана магнутым дынамікам.

Божую літургію на Мінскай замчышчы адслужылі Патрыярх Аляксандрыі і ўсяе Афрыкі Феадор, Патрыярх Іерусалімскай і ўсяе Палесціны Феофіл III, Патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Кірыл, Патрыярх Сербскі Ірыней, Архіепіскап Новай Юсціяніны і ўсяго Кіпра Хрызостам II, Мітрапаліт Варшаўскі і ўсяе Польшчы Сава і Мітрапаліт усе Амерыкі і Канады Ціхан. За набажэнствам маліўся Катыліко-Патрыярх усе Грузі Ілія II.

Прадстаяцелям паслужылі мітрапаліт Мексікі, Цэнтральнай Амерыкі, Карыбаў і Венесуэлы Антоній, кіраўнік дэлегацыі Антыяхійскага Патрыярхата; мітрапаліт Філіпскі, Неапальскі і Фасоскі Пракопій, кіраўнік дэлегацыі Эладскай Праваслаўнай Царквы; мітрапаліт Карчыньскі Іаан, кіраўнік дэлегацыі Албанскай Праваслаўнай Царквы; архіепіскап Прашаўскі Расціслаў, кіраўнік дэлегацыі Праваслаўнай Царквы Чэшскіх земляў і Славакіі; Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усе Беларусі; члены Святога Сінода Рускай Праваслаўнай Царквы; архіерэі Беларусі Экзархата; члены дэлегацыі Памесных Праваслаўных Цэркваў у святым сане; духавенства Беларускага Экзархата.

СТАП 2

Фота Мірныя БЕЛУНОВІЧ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

ІСПАНСКАГА МАШЫНІСТА ВПУСЦІЛІ НА СВАБОДУ

Машыніст цягніка, які пацярпеў крушэнне ў Іспаніі, прызнаў, што прычынай катастрофы стала яго памылка, паведамляюць інфармагенцты са спасылкай на іспанскага СМІ. На допыце Франсіск Амо прызнаў, што на павароце, дзе цягнік вышоў з рэак, састаў рухаўся з хуткасцю 190 км/г замест дазволенай 80 км/г. Машыніст заявіў суддзі, што страціў кантроль над тым, што адбываецца, і нават не ведаў, на якім участку шляху ён знаходзіўся. А калі ўсвядоміў небяспеку і націснуў на тармазы, было ўжо позна. Ён таксама сказаў, што цягнік быў тэхнічна спраўны, чыгуначны пуч быў у нармальным стане і што крушэнне адбылося выключна з-за яго памылкі. Амо працягнула абвінавачванне ў ненаўмыслым забойстве 79 чалавек. Ён выпушчаны на волю, але кожны тыдзень павінен адзначаць у судзе.

ПРАДУКЦЫЮ «РАШЭН» НЕ ПУСЦЯЦЬ У РАСІЮ

Федэральная служба па наглядах у сферы абароны правоў спажыўцоў і дабрабыту чалавека (Распажыўнагляд) увяла забарону на увоз у Расію кандытарскай прадукцыі ўкраінскага прадпрыемства «Расхэн», паведамліў у прэс-службе ведамства. Адапаведны ўказанні дадзены мыйным органам. У Распажыўнаглядзе ўзніклі прэтэнзіі да якасці і бяспекі прадукцыі чатырох фабрык кампаніі «Расхэн» — кіеўскай, вінніцкай, марыупальскай і крэменчугскай. Па звестках міністэрства даходаў і збору Украіны, у 2012 годзе ўкраінскія кандытары экспартавалі на рынак РФ шакаладных вырабаў амаль на \$413 млн.

СНЯДАНАК АБАРАМЬ СЭРЦА

Правільны сняданак — залог здароўя сардэчна-сасудзістай сістэмы, сцвярджаюць амерыканскія медыкі. Даследаванне з удзелам 27 тыс. мужчын ва ўзросце ад 45 да 82 гадоў, праведзенае Гарвардскай школай грамадскага здароўя, паказала, што верагоднасць развіцця сардэчна-сасудзістых захворванняў на 27% вышэй у тых, хто аддае перавагу не сьнедаць, у параўнанні з тымі, хто пачынае дзень з паўнаватраснага прыёму ежы. Даследчыкі лічыць, што паўнаватрасны сняданак дапамагае пазбегнуць нездаровых перакрасаў на працягу дня. Пры гэтым зніжаецца рызыка гіпертаніі, атлусцення і цукровага дыябету, а таксама непажаданая нагрузка на сардэчна-сасудзістую сістэму. Раней брытанскія медыкі даказвалі, што, пастаянна прапускаячы сняданак, за год можна набраць 5-7 лішніх кілаграмаў.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

АЎТОБУС З ПІЛІГРЫМАМІ РАЗБІЎСЯ У ІТАЛІІ

Аўтобус з пілігрымамі сараваўся ў прорву на поўдні Італіі, загінуў 38 чалавек, 11 пасажыраў пацярпелі і дастаўлены ў мясцовыя бальніцы з сур'ёзнымі раненнямі, паведамляюць інфармагенцты. Аўтобус з 50 пасажырамі ў салоне сутыкнуўся з аўтамабілямі, прабіў металічныя агароджы на выдзку і зваліўся з вышыні 25 м. Кіроўца аўтобуса загінуў. Сярод ахвяраў катастрофы ёсць дзеці.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ад імя беларускага народа і сабе асабіста выказаў салічавыя Прэзідэнту Італьянскай Рэспублікі Джорджа Напалітана, родным і бліжнім загінулым у выніку аўтакатастрофы калі горада Авеліна.

КОРАТКА

Кітай выдзеліць Беларусі 150 млн кітайскіх юаняў (або звыш \$24,463 млн) на будаўніцтва студэнцкага інтэрната.

27 ліпеня ў Брэсце, падчас святкавання Дня горада «Брэсце-2013», адкрылася аля ліхтары. Аля стала своеасаблівым падарункам гораду да яго чарговага дня нараджэння ад мясцовых прадпрыемстваў і арганізацый і пакуль складаецца з 28 ліхтары. Мяркуюцца, што ў перспектыве, да тысячгоддзя загінуў. Сярод ахвяраў катастрофы ёсць дзеці.

Фота БЕЛТА.

У Рэчыцкім раёне трое вадзіцельў СВК «21 З'ЕЗД КПСС» былі траўмаваныя шаравай маланкай. Механізатары былі заняты на адвозцы збожжа, мяркуецца, што траўмы яны атрымалі, калі абедалі ў полі.

ЧАС КАМПЛЕКТАВАЦЬ РАНЦЫ!

З 10 ліпеня па краіне пачалі працу школьныя базары. Карэспандэнт «Звязды» прайшла па некалькіх сталічных універмагах і пераканалася, што яны цалкам гатовы да новага школьнага сезона і чакаюць сваіх пакупнікоў.

Над уваходам у галоўны ўнівермаг вялікая расцяжка запрашае збірацца «У школу з ГУМам». І хоць традыцыйнага вулічнага школьнага базару тут няма, затое ўнутры крамы школьныя тавары прадстаўлены ў пашырэнным асартыментам. Тут і канцелярскія тавары, і адзенне, і абутак... Дарэчы, вядучы таваравад па абутку Тамара АЛЯКСАНДРАВА адзначае, што попыт на гэтую прадукцыю ўжо з'явіўся.

У нас вельмі шырокі асартымент абутку на любы густ. Прадстаўлены ён пераважна беларускімі вытворцамі, але ёсць і замежныя — Расія і Кітай. Наш абутак ні ў чым не саступае імпартаму, хіба што замежныя мадэлі маюць больш яркі колераў, затое ў нашых больш натуральных матэрыялаў, — запэўніла Тамара Аляксандрава.

А вось ЦУМ арганізаваў дадатковы гандаль школьнымі таварамі як унутры крамы, так і ў вулічных павільёнах. Таваравады адзначаюць, што з кожным днём гандаль становіцца ўсё больш актыўным. Нягледзячы на тое, што «гонка» за таварамі да школы пачнецца з другой паловы жніўня, а іх пашыраны асартымент будзе прадстаўлены да 10 верасня, супрацьпакі крам раецца не адкладаць пакупкі на апошні момант.

Фота Мірныя БЕЛУНОВІЧ.

СТАП 2

№ 23 (38)

Жывое месца

УСЕ ДАРОГІ ВЯДУЦЬ У «РЫМ» У Навагрудку таксама

Едуцы падарожнічач у гістарычную сталіцу Беларусі (а дакладней Вялікага Княства Літоўскага), не забудзьце завітаць у бар «Рым». Калі абедата ў Навагрудку, дык менавіта тут. Пра бар «Рым» я шмат чула да таго, як давалося ўпершыню сюды трапіць. Мае сябры, што аб'ездзілі літаральна ўсю Беларусь, лічаць гэтае месца ў нечым культывам. Вось ён, прытулак вандроўніка, што і ў замку пабываў, і наведваў музей Адама Міцкевіча, і на курган, насыпаны ў яго гонар, падняўся. Таксама і каля гары Міндоўга пастаялі, і ў адрэстаўраваным Касцёле Перамянення Пана, або Фары Вітаўта, памаліўся... Падумаўшы пра духоўнае, самы час спатліць і фізічнае — зазірнуць у «Рым».

Будынак бара пабудаваны ў 1900 годзе і з'яўляецца гісторыка-культурнай каштоўнасцю. Як вядома, Навагрудак — самы «высокі» горад, ды і гэтак збудаванне знаходзіцца на гары:

Ніна ШЧАРБЯЧЭВІЧ, фота аўтара

БЕЛАРУСКАЯ СІЕСТА Ў ЗВЫЧКАХ ЛЮДУ МЕЛА МЕСЦА

Завес жа наўзніч лёг на печы, Стрыгуць у голыя пакальы... Ён грэў на печы стары плечы І нешта ў барадзе шукаў.

ТАРАС НА ПАРНАСЕ

Дзякуючы ўжыванню нізкакаларыйнай расліннай ежы, проты люд Віцебшчыны быў не супраць паецкі пры любым зручным выпадку. Гэта можна было назіраць не толькі на прыкладзе дзяцей, якіх за частую яду называлі парасятамі («дзядзенькі, што пырасёнык: толькі пдываў»), але і на людзях сталага і сярэдняга ўзросту, якіх таксама «толькі пдывай!» Аднак, пішкі Нікіфароўскі, які сапраўднай правільнай яды са спрадвечных часоў былі вызначаны пазней тэрміны, падчас якіх уся сям'я павінна была сабрацца за агучым сталом. Першабачныя людзі збіралі ў пачарох вакол агню не толькі для сумесных трапез, але і для таго, каб падлічыць, ці цэлыя ўсе члены роду. Пазней, калі чалавеку ўдалося прыручыць свой выратавальнік агонь і пасадзіць яго ў печ, менавіта стол стаў рытуалізаваным цэнтрам дыяганалі жыцця кожнай беларускай хаты: покуць — стол — печ. Стол заўсёды быў засланым абрусам, на якім ляжалі хлеб і соль. Падчас абрадавых трапез (Дзяды, Каляды, Вялікдзень, Вясельле і інш.) ён набываў функцыю своеасаблівага ахвярніка, калі пачастунак прызначаўся не толькі прадстаўнікам чалавечай, але і касмічнай супольнасці. І, вядома ж, ён служыў адным з галоўных месцаў, якое некалькі разоў на дзень аб'ядноўвала вакол сябе ўсіх членаў асобнай сям'і, бо, як вядома, нішто так не збліжае людзей, як сумесны праца і яда. Паказчыкі тэрмінаў яды, як у асобнай сям'і, так і ў цэлай вёсцы, былі наступнымі: звычайка, месцазнаходжанне сонца на небе і вясковы харазметр у выглядзе пёўна.

Зыходзячы з гэтага, выпрацаваліся чатыры тэрміны дзённай яды ў будні і святы, хаця на загавіны і разгавенне да іх дадаваліся новыя.

РАСКЛАД ДЛЯ ЕЖЫ

Першая дзённая яда, «сніданьня», на працягу года была паміж шасцю і васьмі гадзінамі раніцы. За ёй не засяджаліся падоўгу, паколькі звычайна падавалася адна вадкая гарачая страва, ды і есці яшчэ асабліва не хацелася. Да таго ж кожны спяшаўся на працу. Зімой, пры адноснай вальготнасці працуючых, «сніданьня» было праз гадзіну пасля абуджэння. Улетку ж яно размяжоўвала дзве першыя «зыпражкі» і доўжылася столькі, колькі было патрэбна для адпачынку запражонай жывёлы (прыкладна гадзіну). Наогул, шанюныя чытачы, цікава паразважаць аб тым, які ўплыў аказвалі хатнія жывёлы і птушкі на рэжым дню чалавека. Першы спеў пёўна азначаў, што яшчэ можна крыку паляжаць, а другі — што хутка ўжо трэба ўставаць. Прамежкі рабочага часу вызначаліся

акурат у цэнтры горада на плошчы Леніна. Бар захаваў свой гістарычны дух і таму вабціць усіх аматараў даўніны.

Калі трапляеш унутр адметнага аўтэнтычнага фасаду, нічога такога, што моцна ўражвала б, не бачыш. Бар збольшага мае савецка-сучасны выгляд. Аднак усё вытрымана, зроблена з густам. Сцены ўпрыгожваюць невялічкія карціны.

Тут жа стаіць музычны аўтамат, на якім можна выбіраць песні. А спрытныя афіцыянткі вельмі хуценька пададуць абед з першага, другога і трэцяга, нават калі ты адзіны наведвальнік на гэты час. Таму можна не хвалявацца, што з-за непрадбачаных затрымак не паспееш на аўтобус, мяркуючы вандраваць далей. Тым больш, што дарога да аўтавакзала з'явае ўніз з даволі крутой гары: мінае пару старых навагрудскіх вуліц — і ты на месцы.

Дакладна не ведаю, але, здаецца, не захаваліся ў нас старыя корчмы, якія б і сёння дзейнічалі

ў тым або іншым выглядзе. Ды і бар «Рым» на карчму не цягне: пабудаваны нашмат пазней. Аднак хочацца адзначыць, што ў ранейшыя часы месцы, зробленыя для таго, каб у іх можна было падсілкавацца, выканалі не толькі гэтую ролю — запойныя страўнікі ці прапусціць кілішак. Яны былі месцам, дзе можна было адпачнуць з дарогі ці нават заначаваць, даведацца пра апошнія падзеі і знайсці неабходных людзей.

Беларускі архітэктар Армен Сардараву піша, што на працягу стагоддзяў карчма была месцам, якое збірала людзей з «нізоў» і дзе, акрамя зносін, можна было пачуць навіны, далучыцца да мастацтва праз музыку і танцы, проста адначасова былі і «пцейнай» установай з усімі тыповымі для такіх месцаў рысамі, дзе маглі падмануць, абарасці ці нават збіць. А галоўнае — «гарэлка», якая збіраецца з панталыку. Уладзіслаў Сыракомля з горчычу пісаў: «Тут дапытваюцца толькі трох прадметаў: гарэлка, гарэлка і гарэлка!»

У той жа час роля карчмы ў грамадстве была не такой проста. Пасля царквы і касцёла гэта было другое месца грамадскіх збораў. І важна, што гэтыя зборы былі досыць дэмакратычнымі: «У ладні карчме ўсе роўныя», — казалі людзі.

Дык дзе ж пагутарыць і адвечыць душы, як не ў карчме ці добрым бары?... І калі ўсе дарогі вядуць у Рым, то і Навагрудак не трэба рабіць выключэннем.

Ніна ШЧАРБЯЧЭВІЧ, фота аўтара

Народныя мудраслоўі

ТАНЦУЙ АД ПЕЧКІ!

Сімволіка печы ў традыцыйнай культуры ўсходніх славян

Прынцыпы асваення прасторы сялянскай хаты, сфарсаваныя ў народных фразеалагізмах, «задаюць» два вектары руху.

Так, пераступішы парог, гошць не заводзіў гутарку з гаспадарамі, а спачатку кланяўся чырвонаму куту. Гэтая дыяганаль парог — чырвоны кут і была асноўнай сілавой (восевай) лініяй, якая ўмоўна дзяліла прастору на жаночую і мужчынскую паловы. Аднак пахавальны абрад беларусаў сведчыць пра тое, што ў сялянскай хаце была яшчэ адна сілавая лінія, якая злучае паміж сабой чырвоны кут і печ. Так, пасля вяртання з могілак удзельнікі пахаванняў мылі рукі ў таго, каля парога, затым уваходзілі ў хату і збіраліся каля печы, распальвалі новы агонь.

Агонь у печы тушылі толькі ў выключных сітуацыях: калі ў хаце хтосьці паміраў; падчас эпідэміі або мору хатняй жывёлы; у вялікай гадавыя святы — такія, як Каляды, Вялікдзень, Купалле, Багач.

Печ стараліся трымаць зачыненай. Калі хтосьці з дамачадзі збіраўся ў дарогу, то яе зачынялі, нават калі ў ёй гарэў агонь. Зачыненая печ трымалі і тады, калі жанчыны пачыналі закладваць аснову, прасці, ткаць. Уважліва сачылі за тым, каб ніхто не садзіўся на печ, пакуль у ёй выпякаў хлеб, а таксама забаранялі «выліваць памы і іншую вадкасць у падпечка, бо пасаджаныя хлябцы не будуць падысці, румяніцца і запякацца». Агонь у печы ўспрымаўся як зямны эквівалент нябеснага святла, назва якога ў беларускай народнай лексіцы нярэдка гучала як «слонца», таму і прыстасаванне для таго, каб зачыніць печ на ноч ці днём, называлі «заслонка» (або «засланка»).

Збудаванне печы паўтарала мадэль хаты і нагадвала трохвугоўную структуру міфалагіч-

нага Дрэва Сусвету: «падпечак», «прыпечак» і «комін». Яе асноўныя элементы функцыянальна і канструктыўна афармляліся ўслед за этапамі фарміравання хаты і былі блізкія да іх па сваёй міфалагічнай ролі. Хата ў цэлым вызначала межы засвоенай чалавекам прасторы — у адрозненне ад неабжытага, не асвоенага. Таму печ можна лічыць сродкам утаймавання ці прыручэння агню.

Своеасаблівым цэнтрам жыцця, чароўнай жар-птушкай былі палаючыя вугельчыкі: «Тоўны засечак чырвоных яечак», «Тоўнае карыта золатам наліта». У паўсядзённым жыцці агонь у печы неабходна было падтрымліваць увесь час на працягу сутак. Для гэтага ўвечары вугельчыкі засыпалі ў спецыяльнае паглыбленне ў печы, а раніцай, прачытаўшы малітку, распальвалі новы агонь.

Агонь у печы тушылі толькі ў выключных сітуацыях: калі ў хаце хтосьці паміраў; падчас эпідэміі або мору хатняй жывёлы; у вялікай гадавыя святы — такія, як Каляды, Вялікдзень, Купалле, Багач.

Печ стараліся трымаць зачыненай. Калі хтосьці з дамачадзі збіраўся ў дарогу, то яе зачынялі, нават калі ў ёй гарэў агонь. Зачыненая печ трымалі і тады, калі жанчыны пачыналі закладваць аснову, прасці, ткаць. Уважліва сачылі за тым, каб ніхто не садзіўся на печ, пакуль у ёй выпякаў хлеб, а таксама забаранялі «выліваць памы і іншую вадкасць у падпечка, бо пасаджаныя хлябцы не будуць падысці, румяніцца і запякацца». Агонь у печы ўспрымаўся як зямны эквівалент нябеснага святла, назва якога ў беларускай народнай лексіцы нярэдка гучала як «слонца», таму і прыстасаванне для таго, каб зачыніць печ на ноч ці днём, называлі «заслонка» (або «засланка»).

Збудаванне печы паўтарала мадэль хаты і нагадвала трохвугоўную структуру міфалагіч-

Фота Анатона КІШЧУКА

ка ежы было падобна падтрыманню жывяць на зямлі. На Палессі сярод беларусаў вядомы абрад «Жаніцьба коміна», які праводзіўся двойчы ў год: у дні вясновага і восенёскага раўнадзенстваў.

Высокі статус печы не дзавяляў пры ёй вымаўляць грабязя або нецэнзурныя словы. Гаспадар хаты тут жа заўважаў: «Няможна казаць, бо печ у хаце!» Або хтосьці з прысутных сам успамінаў пра забарону і рабіў агаворку: «Сказаў бы, ды печ у хаце!».

Значная колькасць рытуальных дзеянняў выконвалася пры непазрэдным удзеле печы. Яе белы колер і месца размяшчэння (каля парога) сведчылі пра ролю пасрэдніка паміж жывымі і мёртвымі. Так, вяртаючыся з могілак пасля пахаванняў, родныя і блізкія збіраліся на памянскую вачору. Але перш чым сець за стол, усё прысутныя павінны былі «пагрэць рукі», г. зн. па чарзе падсыці да печкі і абераць дакрануцца да яе, а таксама зазірнуць у печ, каб пазбавіцца ад тугі па нябожчыку і страху перад ім. «Каб смёрць праз комін пайшла».

Нараджэнне і першыя гады жыцця дзіцяці таксама не абходзіліся без печы. Напрыклад,

пры першым рытуальным купанні нованароджанага ў вадку неабходна было пакласці дзевяць вугельчыкаў, каб засцерагчы яго ад сурокаў. На працягу першай паловы года вадку пасля купання дзіцяці вылівалі ў падпечак, і туды ж кідалі малочныя зубцы, прыгаворваючы: «Мышка, мышка! На табе зуб касцяны, а дай мне жалезны!». Пры непазрэдным удзеле печкі бабка-паўтушка здзяйсняла абрад «перапакання» дзіцяці (г. зн. паўторнага «выпакання» на хлебнай лапаце): печ павінна была «паглынуць» хва-робу і «выпечы» здаровага чалавека.

Не кожны пачынік мог скласці добрую печ. Неабходна было валодаць прафесійнымі навыкамі і ведамі, якія перадаваліся з пакалення ў пакаленне і захоўваліся ў тайне. Адно з такіх правілаў: печ трэба класці пад поўню, тады яна «будзе доўга спужыць і добра грэць».

Прыкметнае месца займала печ у вясельнай абраднасці. Так, перад тым як сваці выходзілі з хаты жаніха, яго маці зачыняла печ засланкай, звязвала поясам вілкі, чапляў, качарку і іншыя прадметы, якія стаялі каля печы, і кідала на печ, свят «грэў» аб печ руці і г. д. Калі сваці прыходзілі ў хату да нявесты, нярэдка

звярталіся са словамі прывітання да печкі як захавальніцы цяпла (а значыць, і сямейнага шчасця), а засватаная дзяўчына, пакуль гошці вялі перамовы з бацькамі, залазіла на печ, нібы шукала там правільнае рашэнне. Саскоўчышы на падлогу, будучая нявеста тым самым падавала знак, што яна згодна пайсці замуж.

Абрад выпякання самага галоўнага атрыбуту вясельнай імпрэзы — каравай суправаджаўся песнямі, у якіх апыяліся каравайчыцы, лепшыя прадукты, з якіх прыгатуецца каравай, і асабліва печ, у якой народзіцца новы хлеб — знак маладой сям'і:

Жожа печка, жожа, Як чырвона жожа, Не шкада караваю даці, Бо ўмее зяляціці.

Печ надзвалі рысамі добрай, мудрай жанчыны, якая заўсёды дапамагае сваім дамачадцам: «Печ нам маці родная». Нездарма, пакідаючы бацькоўскую хату, нявеста ціха прыгаворвала: «Добрая доля, ды ідзі за мной. З печы польнем, з хаты каміном», а «на другі дзень пасля вяселля маладою жонку (будучую гаспадыню) падводзілі да печы, каб у яе складаліся з ёй добрыя, прыяныя адносіны».

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК

Кулінарная Энциклопедия Мінскага Шыфароўскага

Мясціны, знітананыя з душой ЛЕТНІКІ ДЛЯ БАГАЦЕЯЎ. У МАЁНТКУ

разнастайныя стравы рыхталіся на «вячэрю». Прыкладна тое ж самае адбывалася і на Дзяды. А вос на «Раднішці і Траецкія Дзяды» асноўныя стравы ўжываліся за абедам, часта на могілках продку.

Пра звычайным штодзённым жыцці, а зрэдку і на святы, існавала вядомае «хлуска» — паспешная сіцпалая яда, падчас якой чалавек з'ядаў два-тры «глыманлі» хлеба, біліна і інш. Вядома, часцей іншых «хлусцілі» дзеці, пастушкі ў полі, але тое ж рабілі і нямоглыя старыя, кухаркі, каб не было моташна; тыя, хто ішоў на палыявыя работы, таксама троху «хлусцілі», каб «ні было на тэце сэрца» На «шчэ сэрца» — азначае нашча. Нікіфароўскі згадае, што без усялякіх гігіенічных парадак, дзякуючы адным традыцыям харчавання, проты людзі ніколі не выходзілі з хаты, не праглынуць пару кавалкаў хлеба або не зрабіць некалькі глыткоў вады ці квасу. Нарэшце, «хлуска» магла быць пятай дзёнай ядой, «підвячоркам» — асабліва ўлетку, калі работнік падчас апошняй «зыпражкі» даўдэ рэшткі «палудзіннай» яды, каб лягчы ў вяртання дадому з «парозным» посудам. У асобных выпадках «підвячорак» рабіўся на хаду, падчас вяртання з работы.

Аляксандр ВАШЧАНКА.

роткі, а вось летам, адпачыўшы ў поўдзень «зыпражак» на працягу дзяў было тры: а) ад сніданна да «сніданна»; б) ад «сніданна» да абеду; в) ад абеду да заходу сонца. Так званы гадзіны «прывалыкі» пасля «сніданна» рабіўся выключна ўлетку, каб даць адпачыць запражонай жывёлы. Але рабілася гэта не ва ўсіх сям'ях, бо да абеду трэба было зрабіць асноўную дзённую працу.

Абед складаў другую, асноўную частку яды і быў у прамежку паміж 10 і 11 гадзінамі раніцы. Прыблізным часам ад яго пачату да канца варта лічыць «ладныя часіны», якую не трэба баяцца з «добрай часінай». Першае паняцце азначае прамежак часу, які быў патрэбны чалавеку, каб праісці 5-6 вёрст, а другое — 10-12. Нагадаю шанюным чытачам, што вярста — гэта мера даўжыні, роўная 1,06 км.

На абед збіраліся ўсе члены сям'і, якія працавалі каля дома. А для тых, хто працаваў у полі ці ў лесе, абед дастаўляўся на месца. Памятаю, калі мы з татам пасвілі кароў, я не мог дакачацца, калі матуля прынясе абед, бо раніцай жа есці не хацелася, а праз некалькі гадзін бегатні за каровамі і авечкамі ўжо аж «духі падхарталя». Нарэшце, бліжэй да поўдня, жывёлы ад'ядаліся, супакойваліся і кліпалі на зямлю для адпачынку і перажоўвання травы. А вось і матуля! Яна ласкава глядзіла мяне па галаве і пыталася: «Ну як, мой пастушок, есці захацеў?» «Вельмі захацеў, матулечка!» «Тады сядзі». Маці ставіла на траву набор посуду, які складаўся з трох сініх каштрук, якія ўстаўляліся адна ў другую і замацоўваліся агучнай ручкай. Вельмі зручная рэч, бо ў адной ручцы можна было прынесці тры стравы. На цыраце мама раскладвала хлеб, лыжкі, відэльцы і ставіла самую вялікую каштрукі з халадніком са шчаўра, свежымі гурочкамі, зялёнай цыбулькай, кропам і смятанай. Мы з бацькам браўся за лыжкі, а матуля, прысеўшы побач і сарваўшы кветку рамону, ласкава пазірала на нас. Я не ведаю, колькі яшчэ часу мяне адмерана ў гэтым, надзіва імклівым і кароткім жыцці, але я без развагі аддаў бы яго за тое, каб хоць на хвіліну вярнуцца ў той летні поўдзень, дзе мы з татам са сціплым абедам і побач — матуля з рамонкам...

Мікалай Якаўлевіч піша, што пры талаце, якая адбывалася на пашы, сенакосе, у полі, трапезы адбываліся на месцы працы, куды трэба было дастаўляць ежу і посуд, што вельмі ўскладняла жыццё гаспадарам.

ЭНЕРГІЯ ДЛЯ ПРАЦЫ

Ці ведаеце вы, шанюныя чытачы, што такое сіеста? Ну, вядома ж: пасляабедзены адпачынак у Іспаніі, Італіі, краінах Лацінскай Амерыкі. Але, які ні дзіўна, пасляабедзены адпачынак быў характэрны і для беларусаў, не кажучы ўжо пра паню. Нікіфароўскі піша: «З нязначнай нацяжкай можна сцяврджаць, што поўдзень застае проты люд у абавязковым сне». Мне здаецца, нашы продкі мелі рацыю. Зімой і так дзень ка-

Фота Анатона КІШЧУКА

Рэцэпт «запяканкі з бульбы і грыбоў» ад Mann Kurt(a) з Мінска.

1 кг бульбы, 300 г свежых грыбоў, 60 г топленага масла, 1,5 шклянкі малака, 2 яйкі, 1-2 цыбуліны, соль, кмен.

Бульбу зварыць, абараць, нарэзаць тонкімі скарпкілкам. Свежыя грыбы (можна выкарыстаць і сушаныя) адварыць, нарэзаць саломкай, абсмажыць разам з нашаткаванай цыбуляй, дадаць кмен. У глыбокую патэльню, змазаную маслам, выкладзі слямі бульбу і грыбы. Верхні і ніжні сляі павінны быць з бульбы. Заліць малаком, змешаным з яйкамі і соллю, запячы ў духоўцы.

У Гродзенскім раёне існуюць два Свяці, былія гнёзды мясцовай шляхты.

Адзін шырокаявядомы — Свяцік магнатаў Валавічаў — пабудаваны па праекце папулярнага ў свай час архітэктара, «туцішшага італьянца» Юзафа (Джузэппэ) да Сако. А вось другі Свяцік малавядомы. Гісторыю яго ведаюць толькі мясцовыя старажылы, вучоныя гісторыкі ды краязнаўцы. Для астатніх гэта вёска Радзівілікі з крухмальным заводам, які доўга славіўся з часоў Гурскіх. А між тым гісторыя помніка адметная.

Адной з цікавых старонак у жыцці ўладальніка сядзібы быў турызм. З успамінаў нашчадкаў Гурскіх Ежы і Мікалая, якія зараз жывуць у Варшаве, і кожны год наведваць сваю сядзібу, мы ведаем, што ў 30-я гады XX стагоддзя турызм, наладжаны ў маёнтку, быў адным са сродкаў папаўнення казны і выжывання ў экстрэмальных умовах. А для нашай мясцовасці гэта быў сапраўды піянерскі чын.

Пра значэнне турызму і краязнаўства шырока вядома выказанне вялікага рускага педагога К.Д. Ушынскага, які пісаў: «З уражанні майго жыцця я вынес глыбокую ўпэўненасць, што цудоўны ландшафт мае вялікі выхавальны ўплыў на развіццё чалавека. Адзін дзень, праведзены сярод лясоў, паляў, каштуе многага».

Развіццё турызму ў нашай мясцовасці амаль не было дадана. А між тым, ён развіваўся ў панскіх маёнтках. Амаль усе ўладальнікі шляхецкіх сядзіб былі зацікаўлены, каб іх маёнтак прывабліваў гасцей. У маёнтку пана Тукальш, што ў вёсцы Белья Балоты, было ўсё зроблена для таго, каб гасці любаваліся прыгажосцю навакольных пейзажаў. І сапраўды, добраўпарадкаваны парк з усёй інфраструктурай для адпачынак вальнікаў, ружоўнік з сотнямі гатункаў руж, двор, па якім гулялі паўліны і беглі цацаркі, міні-звярынец, парк з экзатычнымі аляямі з лістоўніц, ясеню і глогу, лебядзінымі азёрамі, палыванне ў лясах пакадзі ў гасцей незабывае ўражанне. Тады гэта лічылася толькі адпачынкам для запрашаных гасцей, якія маглі ацініць умельства гаспадара, парануць яго сядзібу са сваёй, штосці пераняць для сябе.

Сёння мы такія добраўпарадкаваныя дамы з усёй інфраструктурай для адпачынак называем аграсядзібамі. Дачку Тукальш, Марыю-Глену, вылуча-ла любоў да прыроды роднага краю. Яна любіла вандраваць, адпачынаць каля начных каштрук. Часам маглі бачыць, як яна грацьбізна імчалася на арабскіх скакунах, ліха пераскокаваючы палаты і агароджы, любіла палівацца. У 1925 годзе яна выйшла замуж за багатага шляхціча з суседняга маёнтка Юзафа Гурскага.

Прафесійна заняцца турызмам у маёнтку Гурскіх яе прымуслі абставіны. Справа ў

тым, што ў 1930-я гады амаль усе шляхецкія гнёзды прыходзілі ў заняпад. Такі ж лёс чакаў і Свяцік Гурскіх. Эканамічнае становішча маёнтка значна пагоршылася. У 1934 годзе моцна лівен знёс палеткі тытуноў ў азёры, ад салетры загінула рыба, ды і крухмальня давала невялікі прыбытак, неабходна было мадэрнізаваць абсталяванне. Маёнтак неабходна было ратаваць ад банкруцтва. Выыхад са становішча падказала жанчына Марыя-Глена Гурская. Яна вярнулася наладзіць летнік для багацеяў. У кароткі час былі перабудаваны двор, канюшня, стайы. Для адпачынак было адрэзана 12 пакояў з водарыводам, ваннай, каналізацыяй, устаноўлены тэнісныя корты, адрамантаваны бильярдны пакой, добраўпарадкаваны выыхад да Аўгустоўскага канала, які знаходзіцца за два кіламетры ад сядзібы. Гошці маглі пайграць на раялях (іх было два), скарыстацца багатай бібліятэкай, гуляць па анельскім парку. У парку, на мяжы з лясным масівам, было ўзвышша Гарадзенскае клято, альбо Англія, (што ў перакладзе з літоўскай мовы азначае «на мяжы»), дзе знаходзіўся рытуальны камень.

Ма павяр'ях, калі да яго дакрануцца, то любае жаданне збудзецца. У парку было яшчэ і дрэва каханна, на якім кожны ахвотны мог пакінуць памяць аб сабе. Сапраўдным помнікам прыроды былі дзве ліпы, сплеченыя між сабой, з пышнай адной кронай уверх. Любым месцам адпачынку, як паведалі нам нашчадкі Гурскіх, былі стайы, азёры. Іх вакол сядзібы было чатыры. Кожнае возера мела сваё прызначэнне. Берагі стайы былі абітыя вінаграднай лазой. Практыку вырощвання гэтай экзатычнай расліны Гурскі перанялі ад манахаў-камедулаў. Тут можна было палюбавацца прыгажунямі лебедзямі, пакаткацца на лодках, пакупацца, папалываць на качак, ды і для заўзятых рыбакоў тут знаходзіўся занятак. У выхадныя дні адпачынак наведвалі тэатры, які прыязджаў з Гродна. Дзвейчылі тэатры, каталі па парку на воскулі. У доме казак ладзілі для іх тэатралізаваныя прадстаўленні, развучвалі гульні. Адным словам, слава пра летнік ішла далёка. Турыстычнае дзейнасць значна ўмацавала эканамічнае становішча ўладальнікаў. Свяцік прадаўшаў свой рошквіт.

Сёння радуе нас тое, што Свяцік Гурскіх знайшоў новага гаспадара. Можна спадзявацца, што гэты цудоўны помнік з яго слаўнай гісторыяй у хуткім часе будзе зноў цікавым аб'ектам для турыстаў, бо для гэтага тут ёсць усё прыродныя ўмовы. Рэканструяваны Свяцік Гурскіх даць магчымасць падкрэсліць прыгажосць нашай малой радзімы, а таксама паказаць магчымасць развіцця апаратызму ва ўмовах мясцовага ландшафту.

Марыя ХРАМЛЮК, педагог дадатковай адукацыі Гродзенскага раённага цэнтры творчасці дзяцей і моладзі.

Знак якасці

Стаўбцоўскі філіял ААТ «Мінскі маторны завод» адзначае 20-гадовы юбілей

МАГУТНЫ РУХАВІК

Першыя дэталі для дызельных рухавікоў стаўбцоўскага філіяла Мінскага маторнага завода пачаў выпускаць 31 ліпеня 1993 года. І паспяхова гэта працягвае рабіць вось ужо на працягу двух дзесяцігоддзяў.

Сёння асартымент прадукцыі налічвае каля 1,5 тысячы найменняў. Разам з тым з кожным годам калектыву прадпрыемства асвойвае ўсё новыя і новыя напрамкі дзейнасці.

Стаўбцоўскі філіял ММЗ сёння — гэта 36 гектараў сучасных вытворчых плошчаў з магутным металаапрацоўным абсталяваннем, адміністрацыйным корпусам, усёй неабходнай сацыяльнай інфраструктурай. У распрадэжні работнікаў завода два інтэрнаты на 790 месцаў, дзве крамы, з густым аформленай сталовай... Дарэчы, і сталовая, і крамы, паводле слоў памочніка дырэктара па выхаванні і сацыяльным развіццям Віталія ШАЛЬКЕВІЧА, карыстаюцца неабывалай папулярнасцю.

Уласна філіял мае 6 цэхаў, асноўныя з якіх — аўтаматна-тэрмічны і прасва-гальванічны. Іншыя цэхі (энергацэх, транспартны, рамонтна-механічны, участак рамонтна-будаўнічых работ і дрэваапрацоўкі) забяспечваюць работу асноўных. У той жа час менавіта яны далі магчымасць прадпрыемству пашырыць выпуск тавараў народнага спажывання і іншай прадукцыі, якая карыстаецца попытам у населенніце.

Так, транспартны цэх мае ліцэнзію на пераабсталяванне грузавікоў ЗІЛ з бензінвымі рухавікамі. На іх усталяўваюцца дызельныя матары, што дазваляе знізіць расход паліва амаль удвая! На базе таго ж

цэха праводзіцца абслугоўванне і рамонт легкавых машын. З адходаў, які застаюцца ад вытворчасці дэталей для рухавікоў, атрымліваюцца прывабныя секцыі агароджаў. Можна тут набыць таксама дзвярныя і аконныя завесы. Па жаданні заказчыка прадпрыемства гатова вырабіць і нестандартнае абсталяванне.

Акрамя забеспячэння га-лоўнага канвеера ММЗ, мы сумесна з ЗАТ «Рэмеца» з Рагачова распрацавалі і асвоілі выпуск дызельных вiнтавых кампрэсарных станцый, — распавядае Анатоль Молчан. — Гэты аграгат — яркі прыклад выканання Дзяржаўнай праграмы па імпартазамышчэнні. Львіная доля камплектуючых вузлоў і дэталей у ім — айчынай вытворчасці. Станцыі прайшлі неабходныя выпрабаванні і запатрабаваны не толькі на беларускім, але і на расійскім рынку.

Паводле слоў начальніка канструктарскага бюро Уладзіміра СТЫЛЬМАХА, кліентам прапаноўваецца больш за 12 відаў кампрэсарных станцый прадукцыйнаасцю ад 3 да 12 м³/х в. Яны вельмі зручныя ў кіраванні. У асноўным прымяняюцца для дарожна-будаўнічых работ. У ліку пастаянных заказчыкаў — такія буйныя прадпрыемствы, як «Беларуськалій», «Нафтан».

Сярод іншых сур'езных дзесяцігоддзяў апошняга часу Уладзімір Стыльмах называе асваенне выпуску запасных частак для прадпрыемстваў аўтамабільнай галіны. Гэтая прадукцыя заўсёды запатрабавана, што дазваляе філіялу прыкметна пашыраць рынкі збыту.

— А спецыяльна для Міністэрства па надзвычайных сітуацыях асвоілі новую пенагенеруючую сістэму са сісцуным павертарам, — працягвае начальнік канструктарскага бюро. — Якраз цяпер яна праходзіць выпрабаванні. У гэтым плане мы першаадкрывальнікі:

Віншаванне ад дырэктара філіяла Мінскага маторнага завода Анатоля МОЛЧАНА:

«Ад душы віншую наш цудоўны калектыв з сур'езным юбілеем. Удзячны кожнаму з 1387 работнікаў за неацэнны ўклад у развіццё прадпрыемства. Асобныя словы падзякі хочацца выказаць тым, хто стаіць у вытокаў будаўніцтва філіяла, ганаровым ветэранам. Сярод іх Аркадзь Пятровіч Доўгі, Уладзімір Васільевіч Пятровіч, Васіль Васільевіч Холад, Аляксандр Сцяпанавіч Саракач і многія іншыя. Няма на прадпрыемстве і сямейных дынастый: Тумановічы, Ройкі, Курьлы... Зычу калегам, каб іх ніколі не падводзіла здароўе, а з працы заўсёды чакалі любімыя людзі».

На зборы кампрэсарнай станцыі для дарожных служб і будаўнічых арганізацый. Злева направа: Ігар БАРЫСЕНКА, Юрый ПАРХІМОВІЧ, Аляксандр ПЕТРАЧЭНКА.

Новы мікрарайон і праваслаўная царква ў Стаўбцах.

Сярод іншых сур'езных дзесяцігоддзяў апошняга часу Уладзімір Стыльмах называе асваенне выпуску запасных частак для прадпрыемстваў аўтамабільнай галіны. Гэтая прадукцыя заўсёды запатрабавана, што дазваляе філіялу прыкметна пашыраць рынкі збыту.

«МЫ ГАНАРЫМСЯ СВАІМІ КАМПРЭСАРНЫМІ СТАНЦЫЯМІ»

Анатоль Васільевіч МОЛЧАН стаіць за стэрном філіяла ААТ «Мінскі маторны завод» 11 гадоў. Менавіта па яго ініцыятыве ў Стаўбцах падчас крызісу, калі попыт на асноўную прадукцыю ўпаў, з'явіўся участак кампрэсар-

ных станцый і зварачных аграгатаў. — Акрамя забеспячэння га-лоўнага канвеера ММЗ, мы сумесна з ЗАТ «Рэмеца» з Рагачова распрацавалі і асвоілі выпуск дызельных вiнтавых кампрэсарных станцый, — распавядае Анатоль Молчан. — Гэты аграгат — яркі прыклад выканання Дзяржаўнай праграмы па імпартазамышчэнні. Львіная доля камплектуючых вузлоў і дэталей у ім — айчынай вытворчасці. Станцыі прайшлі неабходныя выпрабаванні і запатрабаваны не толькі на беларускім, але і на расійскім рынку.

Паводле слоў начальніка канструктарскага бюро Уладзіміра СТЫЛЬМАХА, кліентам прапаноўваецца больш за 12 відаў кампрэсарных станцый прадукцыйнаасцю ад 3 да 12 м³/х в. Яны вельмі зручныя ў кіраванні. У асноўным прымяняюцца для дарожна-будаўнічых работ. У ліку пастаянных заказчыкаў — такія буйныя прадпрыемствы, як «Беларуськалій», «Нафтан».

Сярод іншых сур'езных дзесяцігоддзяў апошняга часу Уладзімір Стыльмах называе асваенне выпуску запасных частак для прадпрыемстваў аўтамабільнай галіны. Гэтая прадукцыя заўсёды запатрабавана, што дазваляе філіялу прыкметна пашыраць рынкі збыту.

— А спецыяльна для Міністэрства па надзвычайных сітуацыях асвоілі новую пенагенеруючую сістэму са сісцуным павертарам, — працягвае начальнік канструктарскага бюро. — Якраз цяпер яна праходзіць выпрабаванні. У гэтым плане мы першаадкрывальнікі:

аналогічных устаноўках у Беларусі ніхто не выпускае. Іх наогул ва ўсёй рэспубліцы закуплена толькі чатыры ці пяць. Прымяняюцца яны пераважна для тушэння пажару на вялікай вышыні.

Будаўніцтва ліцейнага цэха новага завода будзе скончана да чэрвеня 2014 года. Злева направа: намеснік начальніка АКБ філіяла Павел ЯРАХАВЕЦ, начальнік АКБ філіяла Станіслаў ЛАНКЕВІЧ.

НОВАЯ ВЫТВОРЧАСЦІ — НОВЫЯ МАГУТНЫЯ ЦЭХЫ

Яшчэ больш прывабнасці, перакананы Анатоль Молчан, гораду нададзец адкрыццё завода высокакападнага, высокатрывалага чыгунага ліцця, які ўзводзіцца на базе філіяла Мінскага маторнага завода. Гэты маштабны праект уваходзіць у дзясятку найбольш важных інвестыцыйных праектаў Беларусі. У закладцы капсулы новай сучаснай вытворчасці летас удзельнічаў прэм'ер-міністр Беларусі Міхаіл Мясніковіч.

Мытны саюз: новыя выклікі

Альберт ТАЙПАЎ:

«АБАРОНА БЕЛАРУСКИХ БРЭНДАЎ СТАНОВІЦА ПЫТАННЕМ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ БЯСПЕКИ КРАІНЫ»

Не так шмат часу мінула з дня заснавання Мытнага саюза. Разам з яго беспярэчным перавагамі даюць аб сабе знаць і праблемы, у прыватнасці, адсутнасць паўнацэннага агульнага рынку тавараў і паслуг, з-за чаго ў пэўнай ступені сёлета назіраецца зніжэнне ўзаемнага таваразвароту паміж Беларуссю, Казахстанам і Расіяй. Вядома, у кожнай краіны свае падыходы да адстойвання нацыянальных эканамічных інтарсаў і свае важкія аргументы на тое. Адна з узніклых праблем агульнага для «тройкі» характару — абарона інтэлектуальнай уласнасці на тэрыторыі саюза. Для Беларусі гэта яшчэ і абарона айчынных вытворцаў ад надбросавальных канкурэнтаў. Пра тое, што такая небяспека існуе, «Звязда» неаднойчы пісала. Вось і чарговы раз узнікла сур'езная нагода закрануць гэту тэму. Нашага карэспандэнта запрасілі ў Алматы на міжнародную канферэнцыю па актуальных пытаннях абароны правоў уладальнікаў таварных знакаў у межах Мытнага саюза.

ЦЫГАРЭТНАЯ КАНТРАБАНДА НАДЗВЫЧАЙ ПРЫБЫТКОВАЯ

Пра адну з такіх расказалі на канферэнцыі: пра тое, як можна без асаблівых парухаў перамагчы праз мяжу вялікія партыі імпартных, пераважна кітайскіх, тавараў. На мяжы Казахстана і Кыргызстана ёсць цікавы пункт. У пэўны час да яго з Кыргызстана боку з'яўляюцца некалькі цяжка загрузаных фур. Якраз на тое месца, дзе сабраліся некалькі сотняў мясцовых жыхароў. Іх можа быць 500, а можа і 1500 — у залежнасці ад колькасці і вагі прывезенага груза ў фура. Як расказалі масквічы, гэты натоўп дзейнічае даволі арганізавана і апэратывна. Тавары хуценька размяркоўваюцца па падрыхтаваных загодзя пакетах ці мяшках: прыкладна па 50 кг на аднаго чалавека. Неўзабаве лідарская плынь накіроўваецца на тэрыторыю Казахстана.

чы — падробка. Сёння навучыліся падрабляць амаль усё, што карыстаецца попытам. «Фірмовыя» рэчы з азіяцкіх краін па танных цэнах па-ранейшаму знаходзяць сваіх пакупнікоў, бо кантрафакт па знешнім выглядзе, дэзайне часам вельмі складана адрозніць ад арыгінала. Зразумела, вытворчасць падробак незаконная. Аднак прага нажывы робіць сваё, і свет поўніцца самым разнастайным кантрафактам. Аляксей Папавіч утэплены ў тым, што сёння для нас важна аб'яднаць намаганні з калегамі Казахстана і Беларусі на ўзроўні некамерцыйных арганізацый і абараніць спажывоўца ад ганяцкай і часам небяспечнай кантрафактнай прадукцыі.

Фота БЕЛТА.

НЕСУПАДЗЕННЕ ПРЫНЦЫПАЎ

Аб чым там спрачаліся? У Алматы разгарнулася гарачая дыскусія вакол тэмы, якая недасведчанаму чалавеку мала што скажа — падыходы да выкарыстання прынцыпаў вычарпання правоў на таварныя знакі. Гучыць дыпламатычна, але па гэтай лініі паміж трыма краінамі акрэсліліся істотныя разыходжанні. У Беларусі, як і ў Расіі, прызнаецца нацыянальны прынцып вычарпання правоў праваўласніка тавараў. Гэта значыць, што без згоды замежнага вытворцы агульнапрадукцыйным нельга гандляваць на тэрыторыі краіны. А вось у Казахстане дзейнічае міжнародны прынцып: любы ахвотны можа завозіць імпартныя тавары без уліку меркавання замежнага праваўласніка. Галоўнае, каб тавары не былі падрабкай, мелі ўсе неабходныя характарыстыкі арыгінальнай прадукцыі. Існуе яшчэ і рэгіянальны прынцып.

— Што ў мяшках? — Асабістыя рэчы для ўласнага карыстання.

Вядома, такі груз не абкладваецца мытнымі пошлінамі. Але вось што хара-

Дарэчы, у Расіі дасягнуты значныя зрухі. Калі ў 2000 годзе ўзровень кантрафактнай прадукцыі ў пэўных таварных групах дасягаў 60%, то цяпер гэты паказчык у цэлым знізіўся да 10-15%, а па асобных таварах ён яшчэ ніжэй. Але усё роўна страты ад распаўсюджвання кантрафакту велізарныя — да \$30 млрд штогод. Сітуацыя калі і паляпшаецца, то вельмі марудна.

Не спрыяе развіццю эканомікі краін «тройкі» і паралельны імпорт. Ён даволі часта ўзнікае сабой замежны, так званы стокавы, ці, інакш кажучы, заляжалы тавар. Кіраўнік «Русбрэнда» прапанаваў у рамках Еўразійскай эканамічнай камісіі стварыць спецыя-

Удзельнічае ў «раскрутцы» брэнда, яго папулярнасці на рынку, не займаюцца адкрыццём месцаў гандлю, наладжваннем гарантыянага і сэрвіснага абслугоўвання, скажам, складаюць да таварнай тэхнікі і г. д. «Шэры» імпарцёр прыходзіць на падрыхтаваную глебу і мае магчымасць прадаваць аналагічныя тавары па больш прывабных цэнах, яму не патрэбны прэзэнтывы ўмовы працы.

Ды і да «шэрых» тавараў, як адзначаюць эксперты, няхай і арыгінальнай вытворчасці, часам узнікаюць пытанні па іх якасці, бо яна з-за ўмоў і тэрмінаў захоўвання, спосабаў дастаўкі можа часткова страчвацца. Звычайна «шэры» імпарцёры набываюць тавары, тэрмін выкарыстання якіх хутка заканчваецца. За гэта даецца велізарная зніжка, бо вытворца і рэалізатарам выгадна «скідаць» вялікія партыі, якія яны могуць не паспее распадраць да заканчэння тэрміну годнасці. Таксама тавары набываюцца ў ходзе так званых прамакцый, якія маюць мэтай продаж са значнымі зніжкамі ў мэтах прыцягнення ўвагі новых пакупнікоў, у краінах з больш нізкімі цэнамі на гэтыя тавары, напрыклад, у Арабскіх Эміратах.

ТРАЯНСКІ КОНЬ УЖО БЕ КАПЫТАМІ

Амаль што ўсе прадстаўнікі Расіі ў той ці іншай ступені казалі пра выклікі ў выпадку далучэння да Мытнага саюза новых краін, у першую чаргу Кыргызстана і Таджыкістана. Так, ім членства ў Мытным саюзе прынасе істотныя эканамічныя і геапалітычныя перавагі. А вось расіянам, беларусам і казахстанцам — новыя праблемы. І галоўная — недастатковая ахова межаў патэнцыйных новых членаў. Яны і сёння даступныя для кантрабанды, ажыццяўлення шэрых схем імпарту.

рактэрна, як падкрэслівалі масквічы, «асабістыя рэчы» без прамаўджвання таксама арганізавана і апэратывна грузыцца ў кантэйнеры новых фур, а мясцовыя жыхары за паслугу атрымліваюць пэўныя сумы грошаў. Свой расказ масквічы падмацавалі фотаздымкамі, на якіх быў адлюстраваны ўвесь працэс гэтай нескладанай гандлёва-імпартнай апэрацыі. На думку аўтараў гэтага матэрыялу, такіх месцаў пераважкі кітайскіх тавараў не адно на працяглай казахстанскай мяжы, якая адначасова з'яўляецца і мяжой Мытнага саюза. І дзе, у якім горадзе Расіі ці Беларусі ўдзельнічаюць гэтыя тавары, можна толькі здагадвацца. Таму расіянам хвалюе, што апошнім часам (па іх звестках) плынь такім чынам перасунутага тавара, нярэдка падрабка высокай якасці, значна павялічылася. І, зноў жа па словах расіянаў, сёння можна заказаць любую партыю любога тавара, які табе ў дамоўлены тэрмін прывязуць на мяжу з Казахстанам, дзе будучы чакаць 500, а можа і 1500 мясцовых жыхароў.

ЧЫМ ПАГРАЖАЮЦЬ КАНТРАФАКТ І «ШЭРЫ» ІМПАРТ?

Як адзначаў Аляксей Папавіч, выканаўчы дырэктар некамерцыйнай арганізацыі «Русбрэнд», якая аб'ядноўвае вытворцаў фірменных гандлёвых марак у Расіі, ва ўмовах эканамічнага крызісу шэраговыя спажывоўцы імкнуча да максімальнай эканоміі, што стварае вельмі спрыяльныя ўмовы для вытворчасці і распаўсюджвання кантрафакту. Нагадаем, кантрафакт — гэта новы прадукт, які створаны на аснове існуючага арыгінала. А прасцей кажучы — падробка. Сёння навучыліся падрабляць амаль усё, што карыстаецца попытам. «Фірмовыя» рэчы з азіяцкіх краін па танных цэнах па-ранейшаму знаходзяць сваіх пакупнікоў, бо кантрафакт па знешнім выглядзе, дэзайне часам вельмі складана адрозніць ад арыгінала. Зразумела, вытворчасць падробак незаконная. Аднак прага нажывы робіць сваё, і свет поўніцца самым разнастайным кантрафактам. Аляксей Папавіч утэплены ў тым, што сёння для нас важна аб'яднаць намаганні з калегамі Казахстана і Беларусі на ўзроўні некамерцыйных арганізацый і абараніць спажывоўца ад ганяцкай і часам небяспечнай кантрафактнай прадукцыі.

«Шэры» імпарцёр паразітуе на выніках працы афіцыйных дыстрыб'ютараў.

Ды і да «шэрых» тавараў, як адзначаюць эксперты, няхай і арыгінальнай вытворчасці, часам узнікаюць пытанні па іх якасці, бо яна з-за ўмоў і тэрмінаў захоўвання, спосабаў дастаўкі можа часткова страчвацца. Звычайна «шэры» імпарцёры набываюць тавары, тэрмін выкарыстання якіх хутка заканчваецца. За гэта даецца велізарная зніжка, бо вытворца і рэалізатарам выгадна «скідаць» вялікія партыі, якія яны могуць не паспее распадраць да заканчэння тэрміну годнасці. Таксама тавары набываюцца ў ходзе так званых прамакцый, якія маюць мэтай продаж са значнымі зніжкамі ў мэтах прыцягнення ўвагі новых пакупнікоў, у краінах з больш нізкімі цэнамі на гэтыя тавары, напрыклад, у Арабскіх Эміратах.

ДЫЯЛОГ — ГЭТА ТОЕ, ШТО ТРЭБА

Альберт Тайпаў, старшыня асацыяцыі абароны і аховы фірмовых найменняў і таварных знакаў «БелБрэнд» лічыць, што абарона нацыянальных брэндаў у Беларусі становіцца пытаннем нацыянальнай бяспекі краіны. Асабліва гэта тычыцца спроб паставак кантрафак-

ДЫЯЛОГ — ГЭТА ТОЕ, ШТО ТРЭБА

ных запчастак для патрэб абароны, аўтаасэрвісу, лекаў і г. д. Стварэнне Мытнага саюза прымусіла Беларусь і яе папленніцка па саюзе ў час сустрэчы ў Алматы па-новаму зірнуць на многія эканамічныя праблемы. Таму важным вынікам канферэнцыі стала далучэнне «БелБрэнда» да пагаднення аб развіцці некамерцыйнага партнёрства ў галіне абароны правоў на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці, якое было падпісана яшчэ 11 лютага 2010 года ў Маскве ў рамках Мытнага саюза паміж «Садружэнствам вытворцаў фірменных гандлёвых марак у Расіі («РусБрэнд») і Казахстанскай асацыяцыяй уладальнікаў таварных знакаў («КазБрэнд»).

ДЫЯЛОГ — ГЭТА ТОЕ, ШТО ТРЭБА

На думку Альберта Тайпава, ужо недастаткова толькі на ўзроўні кіраўнікоў дзяржавы вырашаць інтэлектуальныя праблемы. Есць вялікая небяспека паўтарыць лёс асобных папярэдніх рэгіянальных утварэнняў. Таму адзіны шлях забягуць гэтага — умяшчэнне дзяржаўным структурам у бізнесу дамаўляцца паміж сабой на ўзроўні партнёрства. Надшышоў час расчужыць практычных крокаў у кірунку збліжэння паціўных краін — членаў інтэграцыйнай супольнасці.

ДЫЯЛОГ — ГЭТА ТОЕ, ШТО ТРЭБА

— Дыялог — той шлях, які можа дапамагчы нам у вырашэнні многіх пытанняў, з якімі сутыкаецца сёння краіны «тройкі». Мы настроены на тое, каб прапанаваць кіраўнікам дзяржавы і ўрадаў распадраваць надзейныя механізмы і інструменты абароны нашых вытворцаў ад надбросавальных канкурэнтаў, — гаворыць Альберт Тайпаў.

Леванд ЛАХМАНЕНКА. Мінск — Алматы

ДОГОВОР СРОЧНОГО БАНКОВСКОГО ВКЛАДА (ДЕПОЗИТА) «СИСТЕМА СБЕРЕЖЕНИЙ ЛИНИЯ РОСТА 2.0» № _____

г. _____ « _____ » _____ 20__ г.

Открытое акционерное общество «Белгрупппромбанк» (ОАО «Белгрупппромбанк»), именуемое в дальнейшем «Вкладополучатель», в лице _____, действующего на основании _____, с одной стороны, и _____, именуемый в дальнейшем «Вкладчик», с другой стороны, далее совместно именуемые «Стороны», заключили настоящий договор о нижеследующем:

1. Вкладчик вносит наличными или перечисляет безналичным путем денежные средства в валюту вклада (депозита) на вкладной (депозитный) счет №3414 _____ / _____ в день заключения настоящего договора, а Вкладополучатель принимает их, обязуется обеспечить их сохранность и возратить наличными денежными средствами, либо безналичным путем (по усмотрению Вкладчика) сумму вклада (депозита) и начисленные проценты в порядке и на условиях, предусмотренных настоящим договором.

2. Вид договора банковского вклада (депозита): срочный.

3. Сумма вклада (депозита) на дату внесения (перечисления) вклада (депозита):

Сумма вклада (депозита) цифрами	Сумма вклада (депозита) прописью	Валюта вклада (депозита)
---------------------------------	----------------------------------	--------------------------

4. Срок хранения денежных средств на вкладном (депозитном) счете составляет _____ (_____) календарных дней с _____ по _____. Дата наступления срока возврата вклада (депозита): _____.

5. Вклад (депозит) и причитающиеся по нему проценты выплачиваются в валюте вклада (депозита).

6. Процентная ставка по вкладу (депозиту) на дату подписания настоящего договора составляет _____ (_____) процентов годовых.

Процентная ставка по настоящему договору является переменной.

7. В случае истребования Вкладчиком суммы вклада (депозита) до наступления даты его возврата (досрочное расторжение договора), либо истребования части вклада (депозита) (в том числе причисленных процентов) Вкладополучатель обязан выплатить истребуемую сумму наличными денежными средствами или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в платежном поручении (заявлении), в течение 5 (Пяти) календарных дней со дня предъявления требования Вкладчика в письменной форме.

8. Вкладополучатель имеет право в одностороннем порядке прекратить (приостановить) прием дополнительных взносов во вклад (депозит) с уведомлением об этом Вкладчика на своих информационных стендах, официальном сайте Вкладополучателя в сети Интернет.

9. За несвоевременный возврат (по вине Вкладополучателя) денежных средств с вкладного (депозитного) счета Вкладчика или несвоевременную выплату (по вине Вкладополучателя) начисленного дохода Вкладополучатель обязан уплатить Вкладчику пеню в размере 0,1 (Ноль целых одной десятой) процента от несвоевременно возвращенной (выплаченной) суммы за каждый календарный день просрочки.

10. Иные условия по настоящему договору, являющиеся обязательными для исполнения Сторонами, определяются Условиями договора срочного банковского вклада (депозита) ОАО «Белгрупппромбанк» «Система сбережений Линия роста 2.0», которые являются неотъемлемой частью настоящего договора и официально опубликованы в газете «Звезда» от _____ № _____ на официальном сайте ОАО «Белгрупппромбанк» в сети Интернет (www.belapb.by) и размещены на информационных стендах Вкладополучателя.

11. В случае неисполнения Вкладополучателем обязательств по настоящему договору возврат денежных средств Вкладчику осуществляется путем выплаты истребуемой суммой наличными денежными средствами или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в платежном поручении (заявлении), в течение 5 (Пяти) календарных дней со дня предъявления требования Вкладчика в письменной форме. В случае неисполнения Вкладополучателем обязательств по возврату вклада (депозита) по обстоятельствам, предусмотренным законодательством, устанавливающим гарантированное возмещение банковских вкладов (депозитов) физических лиц, возврат вклада (депозита) производится в установленном этим законодательством порядке.

12. Спорные вопросы, возникающие при исполнении настоящего договора, решаются путем проведения переговоров Сторон. При недостижении согласия споры по настоящему договору рассматриваются судом в порядке, предусмотренном законодательством Республики Беларусь.

13. Настоящий договор составлен в двух экземплярах, имеющих одинаковую юридическую силу, по одному для каждой из Сторон.

14. Настоящий договор вступает в силу с момента поступления денежных средств на вкладной (депозитный) счет Вкладчика и действует до момента полного возврата Вкладополучателем Вкладчику суммы вклада (депозита) и начисленных процентов по вкладу (депозиту) (закрытия вкладного (депозитного) счета).

15. Сохранность и возврат вкладов (депозитов) физических лиц гарантируется в порядке, установленном законодательством Республики Беларусь.

16. Вкладчик подтверждает, что он ознакомлен и согласен с Условиями договора срочного банковского вклада (депозита) «Система сбережений Линия роста 2.0».

Вкладополучатель:
ОАО «Белгрупппромбанк»
220036, г. Минск, пр-т Жукова, 3
(лицензия на осуществление банковской деятельности №2 от 14.06.2013 г., выданная Национальным банком Республики Беларусь)

Адрес: _____
Телефон: _____
БИК: _____
Должность: _____

подпись _____ фамилия, инициалы _____

ДОГОВОР СРОЧНОГО БАНКОВСКОГО ВКЛАДА (ДЕПОЗИТА) «СИСТЕМА СБЕРЕЖЕНИЙ ЛИНИЯ РОСТА 2.0» № _____

на имя _____

(фамилия, имя, отчество)

г. _____ « _____ » _____ 20__ г.

Открытое акционерное общество «Белгрупппромбанк» (ОАО «Белгрупппромбанк»), именуемое в дальнейшем «Вкладополучатель», в лице _____, действующего на основании _____, с одной стороны, и _____, именуемый в дальнейшем «Вноситель», с другой стороны, далее совместно именуемые «Стороны», заключили настоящий договор о нижеследующем:

1. Вноситель вносит наличными или перечисляет безналичным путем денежные средства в валюту вклада (депозита) на вкладной (депозитный) счет №3414 _____ / _____ в день заключения настоящего договора, а Вкладополучатель принимает их, обязуется обеспечить их сохранность и возратить наличными денежными средствами, либо безналичным путем (по усмотрению Вкладчика) сумму вклада (депозита) и начисленные проценты в порядке и на условиях, предусмотренных настоящим договором.

2. Вкладчиком по настоящему договору является:

1) Вноситель, до момента предъявления

(фамилия, имя, отчество лица на имя которого внесен вклад (депозит) полностью) (реквизиты документа, удостоверяющего личность)

в дальнейшем именуемый «Другое лицо», Вкладополучателю в письменной форме первого требования, основанного на правах в отношении данного вклада (депозита);

2) Другое лицо, после предъявления им Вкладополучателю в письменной форме первого требования, основанного на правах в отношении данного вклада (депозита).

3. Вид договора банковского вклада (депозита): срочный.

4. Сумма вклада (депозита) на дату внесения (перечисления) вклада (депозита):

Сумма вклада (депозита) цифрами	Сумма вклада (депозита) прописью	Валюта вклада (депозита)
---------------------------------	----------------------------------	--------------------------

5. Срок хранения денежных средств на вкладном (депозитном) счете составляет _____ (_____) календарных дней с _____ по _____. Дата наступления срока возврата вклада (депозита): _____.

6. Процентная ставка по вкладу (депозиту) на дату подписания настоящего договора составляет _____ (_____) процентов годовых. Процентная ставка по настоящему договору является переменной.

7. Вклад (депозит) и причитающиеся по нему проценты выплачиваются в валюте вклада (депозита).

8. В случае истребования Вкладчиком суммы вклада (депозита) до наступления даты его возврата (досрочное расторжение договора), либо истребования части вклада (депозита) (в том числе причисленных процентов) Вкладополучатель обязан выплатить истребуемую сумму наличными денежными средствами или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в платежном поручении (заявлении), в течение 5 (Пяти) календарных дней со дня предъявления требования Вкладчика в письменной форме.

9. Вкладополучатель имеет право в одностороннем порядке прекратить (приостановить) прием дополнительных взносов во вклад (депозит) с уведомлением об этом Вкладчика на своих информационных стендах, официальном сайте Вкладополучателя в сети Интернет.

10. За несвоевременный возврат (по вине Вкладополучателя) денежных средств с вкладного (депозитного) счета Вкладчика или несвоевременную выплату (по вине Вкладополучателя) начисленного дохода Вкладополучатель обязан уплатить Вкладчику пеню в размере 0,1 (Ноль целых одной десятой) процента от несвоевременно возвращенной (выплаченной) суммы за каждый календарный день просрочки.

11. Иные условия по настоящему договору, являющиеся обязательными для исполнения Сторонами, определяются Условиями договора срочного банковского вклада (депозита) «Система сбережений Линия роста 2.0», которые являются неотъемлемой частью настоящего договора и официально опубликованы в газете «Звезда» от _____ № _____ на официальном сайте ОАО «Белгрупппромбанк» в сети Интернет (www.belapb.by) и размещены на информационных стендах Вкладополучателя.

12. В случае неисполнения Вкладополучателем обязательств по настоящему договору возврат денежных средств Вкладчику осуществляется путем выплаты истребуемой суммой наличными денежными средствами или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в платежном поручении (заявлении), в течение 5 (Пяти) календарных дней со дня предъявления требования Вкладчика в письменной форме. В случае неисполнения Вкладополучателем обязательств по возврату вклада (депозита) по обстоятельствам, предусмотренным законодательством, устанавливающим гарантированное возмещение банковских вкладов (депозитов) физических лиц, возврат вклада (депозита) производится в установленном этим законодательством порядке.

13. Спорные вопросы, возникающие при исполнении настоящего договора, решаются путем проведения переговоров Сторон. При недостижении согласия споры по настоящему договору рассматриваются судом в порядке, предусмотренном законодательством Республики Беларусь.

14. Настоящий договор составлен в трех экземплярах, имеющих одинаковую юридическую силу, по одному для каждой из Сторон. Третий экземпляр договора хранится у Вкладополучателя и по требованию Другого лица выдается ему. При этом Другое лицо уносит на экземпляре договора Вкладополучателя надпись «1 экземпляр договора получен», с указанием своей фамилии, инициалов и заверяет своей подписью.

15. Договор вступает в силу с момента поступления денежных средств на вкладной (депозитный) счет Вкладчика и действует до момента полного возврата Вкладополучателем Вкладчику суммы вклада (депозита) и начисленных процентов по вкладу (депозиту) (закрытия вкладного (депозитного) счета).

16. Сохранность и возврат вкладов (депозитов) физических лиц гарантируется в порядке, установленном законодательством Республики Беларусь.

17. Вкладчик подтверждает, что он ознакомлен и согласен с Условиями договора срочного банковского вклада (депозита) «Система сбережений Линия роста 2.0».

Вкладополучатель:
ОАО «Белгрупппромбанк»
220036, г. Минск, пр-т Жукова, 3
(лицензия на осуществление банковской деятельности №2 от 14.06.2013 г., выданная Национальным банком Республики Беларусь)

Адрес: _____
Телефон: _____
БИК: _____
Должность: _____

подпись _____ фамилия, инициалы _____

Вкладчик:
Документ, удостоверяющий личность: _____
Номер: _____
Выдан: _____
Дата выдачи: _____
Адрес: _____
Телефон: _____

подпись _____ фамилия, инициалы _____

УСЛОВИЯ ДОГОВОРА СРОЧНОГО БАНКОВСКОГО ВКЛАДА (ДЕПОЗИТА) «СИСТЕМА СБЕРЕЖЕНИЙ ЛИНИЯ РОСТА 2.0»

Настоящие условия договора срочного банковского вклада (депозита) «Система сбережений Линия роста 2.0» (далее – Условия) являются неотъемлемой частью договора срочного банковского вклада (депозита) «Система сбережений Линия роста 2.0» (далее – Договор), заключаемого ОАО «Белгрупппромбанк» (далее – Вкладополучатель) и физическим лицом (далее – Вкладчик), и определяют обязательные для сторон Договора права, обязанности и иные условия.

Сумма вклада (депозита), валюта вклада (депозита), размер процентов, срок возврата вклада (депозита) и иные существенные условия, предусмотренные законодательством Республики Беларусь, указываются в Договоре.

1. Порядок установления и изменения процентной ставки по вкладу (депозиту).

1.1. Процентная ставка по вкладу (депозиту) на день заключения Договора определяется в зависимости от валюты вклада (депозита), срока хранения вклада (депозита) и суммы первоначального взноса денежных средств во вклад (депозит) в соответствии с Таблицей процентных ставок по срочному банковскому вкладу (депозиту) «Система сбережений Линия роста 2.0», публикуемой: в газете «Звезда», на официальном сайте ОАО «Белгрупппромбанк» в сети Интернет (www.belapb.by), а также размещаемой на информационных стендах Вкладополучателя. Таблица процентных ставок по срочному банковскому вкладу (депозиту) «Система сбережений Линия роста 2.0» является неотъемлемой частью Договора. При совершении операций по вкладу (депозиту) используется Таблица процентных ставок по срочному банковскому вкладу (депозиту) «Система сбережений Линия роста 2.0», действующая на момент совершения соответствующей операции.

1.2. Процентная ставка по вкладу (депозиту) может быть изменена:

1.2.1. Вкладополучателем в одностороннем порядке в соответствии с изменениями, внесенными решением Уполномоченного органа Вкладополучателя в Таблицу процентных ставок по срочному банковскому вкладу (депозиту) «Система сбережений Линия роста 2.0». При этом уменьшение Вкладополучателем размера процентной ставки производится через 1 (Один) месяц со дня предварительного уведомления Вкладчика. Увеличение Вкладополучателем размера процентной ставки производится в соответствии с Таблицей процентных ставок по срочному банковскому вкладу (депозиту) «Система сбережений Линия роста 2.0». При этом применяется процентная ставка, соответствующая новому сроку хранения вклада (депозита) согласно Таблице процентных ставок по срочному банковскому вкладу (депозиту) «Система сбережений Линия роста 2.0». Днем изменения процентной ставки является день наступления срока возврата вклада (депозита), определенный Договором.

2. Права и обязанности Сторон.

2.1. Вкладополучатель обязуется:

2.1.1. Ежемесячно по истечении каждого месяца со дня поступления суммы вклада (депозита) на вкладной (депозитный) счет Вкладчика начислять на сумму вклада (депозита) проценты в размере, определенном пунктом 6 Договора и выплачивать их Вкладчику путем безналичного перечисления на вкладной (депозитный) счет, открытый по Договору (причисления к сумме вклада (депозита)) или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в заявлении. В случае аннулирования заявления Вкладчиком, проценты выплачиваются путем причисления к основной сумме вклада (депозита).

2.1.2. В день наступления срока возврата вклада (депозита) начислить на сумму вклада (депозита) проценты в размере, предусмотренном пунктом 6 Договора и выплатить их путем причисления к основной сумме вклада (депозита).

2.1.3. По окончании срока хранения вклада (депозита) выплатить сумму вклада (депозита) наличными денежными средствами или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в платежном поручении (заявлении).

2.1.4. В случае востребования Вкладчиком суммы вклада (депозита) до наступления даты его возврата (досрочное расторжение Договора), либо досрочного истребования части вклада (депозита) (в том числе причисленных процентов) выплатить истребуемую сумму наличными денежными средствами или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в платежном поручении (заявлении) в течение 5 (Пяти) календарных дней со дня предъявления требования Вкладчика в письменной форме.

2.1.5. Хранить банковскую тайну вклада (депозита) в порядке, предусмотренном законодательными актами Республики Беларусь.

2.2. Вкладчик обязуется:

2.2.1. Уведомлять Вкладополучателя в письменной форме не позднее чем за 5 (Пять) календарных дней о намерении досрочно расторгнуть Договор или досрочно истребовать часть вклада (депозита) (в том числе причисленных к сумме вклада (депозита) процентов), с указанием истребуемой суммы денежных средств.

2.2.2. В срок до 10 (Десяти) календарных дней с момента изменения информировать Вкладополучателя обо всех изменениях данных документа, удостоверяющего его личность и (или) места жительства (а также об изменении фамилии, имени, отчества, данных документа, удостоверяющего личность физического лица, на имя которого вносится вклад (депозит), – для Вкладчика на имя другого лица).

2.3. Вкладополучатель имеет право:

2.3.1. Изменять размер процентной ставки по Договору в соответствии с пунктом 1 настоящих Условий.

2.3.2. В одностороннем порядке производить перенумерацию лицевого счета, вызванную изменением законодательства Республики Беларусь, правил ведения бухгалтерского учета, реорганизацией (изменением организационной структуры) Вкладополучателя, изменением программного обеспечения, используемого для проведения операций, без предварительного уведомления Вкладчика и заключения дополнительного соглашения.

2.3.3. Списывать платежным орденом, если иное не предусмотрено законодательством Республики Беларусь, со счета Вкладчика денежные средства, зачисленные на счет в результате технической ошибки.

2.4. Вкладчик имеет право:

2.4.1. До наступления срока возврата вклада (депозита) истребовать сумму вклада (депозита), в порядке, определенном пунктом 2.2.1. настоящих Условий.

2.4.2. Пополнять сумму вклада (депозита) в соответствии с настоящими Условиями и Договором путем внесения дополнительных взносов во вклад (депозит) в валюту вклада (депозита) наличными денежными средствами или путем безналичного перечисления в соответствии с законодательством Республики Беларусь, если Вкладополучателем не приостановлен (не прекращен) прием дополнительных взносов.

2.4.3. Частично истребовать сумму вклада (депозита) (в том числе причисленные к сумме вклада (депозита) проценты) в соответствии с пунктом 2.2.1 настоящих Условий. Частично истребуемой суммой вклада (депозита) считается наиболее ранее внесенная сумма (суммы) денежных средств во вклад (депозит).

2.4.4. Сумма расходных и приходных операций по вкладу (депозиту) при их совершении наличными денежными средствами или путем безналичного перечисления в соответствии с законодательством Республики Беларусь не может быть менее 10 000 (Десяти тысяч) белорусских рублей для вкладов (депозитов) в белорусских рублях, 5 (Пяти) долларов США для вкладов (депозитов) в долларах США, 5 (Пяти) евро для вкладов (депозитов) в евро, 100 (Ста) российских рублей для вкладов (депозитов) в российских рублях.

2.4.5. Распоряжаться вкладом (депозитом) лично либо через представителя.

2.4.6. Выдавать доверенности и оформлять завещательные распоряжения по вкладу (депозиту) в соответствии с законодательством Республики Беларусь. Доверенности на получение представителем выплат и завещательные распоряжения правами на денежные средства по вкладу (депозиту) могут быть удостоверены непосредственно в подразделении Вкладополучателя, в котором заключен Договор, если иное не установлено Вкладополучателем и (или) законодательством Республики Беларусь.

2.4.7. Получать выписки по вкладному (депозитному) счету.

3. Порядок начисления и выплаты процентов по вкладу (депозиту).

3.1. При начислении процентов по вкладу (депозиту) количество дней в году принимается равным 365 (или 366) и точное количество календарных дней в месяце.

3.2. Проценты по вкладу (депозиту) начисляются Вкладополучателем со дня поступления суммы вклада (депозита) на вкладной (депозитный) счет Вкладчика включительно по день, предшествующий дню возврата вклада (депозита). Если дата возврата денежных средств по вкладу (депозиту) приходится на нерабочий день, то возврат денежных средств по вкладу (депозиту) производится в первый рабочий день, следующий за нерабочим днем. При этом проценты по вкладу (депозиту) за нерабочие дни начисляются и уплачиваются по ставке, установленной по вкладу (депозиту).

3.3. При начислении процентов по вкладу (депозиту) учитываются все изменения процентной ставки и фактические ежедневные остатки денежных средств на вкладном (депозитном) счете.

3.4. При досрочном возврате вклада (депозита) (досрочное расторжение Договора) по требованию Вкладчика проценты по вкладу (депозиту) начисляются за период его фактического хранения, причисляются к сумме вклада (депозита) и выплачиваются Вкладчику вместе с суммой вклада (депозита) наличными денежными средствами или безналичным перечислением на счет, указанный Вкладчиком в Заявлении.

3.5. В случае востребования Вкладчиком суммы вклада (депозита) до наступления даты его возврата (досрочное расторжение Договора) или частичного истребования суммы вклада (депозита) по требованию Вкладчика в течение срока хранения Вкладополучатель осуществляет перерасчет процентов по досрочно истребуемой сумме (за исключением причисленных процентов).

Для расчета процентов применяются следующие процентные ставки:

при востребовании в период с 1 по 90-й день хранения (включительно) – ставка по вкладу (депозиту) «До востребования» в соответствующей валюте, действующая на дату совершения операции;

при востребовании в период с 91 по 2000 день хранения (включительно) – 2/3 (две третьих) размера процентной ставки, действующей по Договору в соответствующем периоде. Округление размера процентной ставки производится до двух знаков после запятой по правилам арифметического округления.

При востребовании части вклада (депозита) в сумме, не превышающей размера причисленных ко вкладу (депозиту) процентов, перерасчет процентов по частично истребуемой сумме не производится.

3.6. При досрочном возврате вклада (депозита) (или его части) Вкладополучатель определяет разницу между фактически выплаченными Вкладчику процентами до момента досрочного расторжения Договора (частичного изъятия) и суммой процентов, рассчитанной в соответствии с пунктом 3.5. настоящих Условий. Если выплаченная сумма процентов превышает рассчитанную сумму в соответствии с пунктом 3.5. настоящих Условий, Вкладчик обязан возратить Вкладополучателю сумму излишне выплаченных Вкладчику процентов. При этом Вкладополучатель возвращает Вкладчику истребуемую сумму вклада (депозита) за вычетом образовавшейся разницы. Сумма излишне выплаченных Вкладчику процентов удерживается Вкладополучателем платежным орденом, если иное не предусмотрено законодательством Республики Беларусь, из суммы вклада (депозита).

3.7. Если Вкладчик не потребует возврата вклада (депозита) в срок, предусмотренный Договором, срок хранения вклада (депозита) увеличивается до:

максимально возможного в диапазоне Таблицы, к которому относится предусмотренный договором срок хранения (для вкладов срок хранения по которым не соответствует максимально возможному сроку в диапазоне Таблицы);

максимально возможного срока хранения в следующем диапазоне Таблицы (для вкладов срок хранения по которым соответствует максимально возможному сроку в диапазоне Таблицы).

Со дня продления срока хранения процентная ставка по вкладу (депозиту) устанавливается в соответствии с новым сроком хранения вклада (депозита). Днем изменения процентной ставки является день наступления срока возврата вклада (депозита), определенного договором срочного банковского вклада (депозита).

Максимальный срок хранения по вкладу (депозиту) ограничивается максимальным сроком хранения по Таблице.

3.8. При досрочном расторжении Договора со сроком хранения, продленным согласно пункту 3.7. настоящих Условий, перерасчет процентного дохода на условиях пунктов 3.5. – 3.6. настоящих Условий производится только за период со дня последнего продления срока хранения по день, предшествующий дате досрочного возврата вклада (депозита).

3.9. Если Вкладчик не потребует возврата вклада (депозита) по истечении максимально возможного срока его хранения, определяемого в соответствии с пунктом 3.7. настоящих Условий, Вкладополучатель платежным орденом, если иное не предусмотрено законодательством Республики Беларусь, перечисляет сумму вклада (депозита) с учетом начисленных процентов на счет по учету вкладов (депозитов) «До востребования» физических лиц. Со дня указанного перечисления на сумму вклада (депозита) проценты ежемесячно начисляются и причисляются к сумме вклада (депозита) в размере, установленном по вкладу (депозиту) «До востребования» в соответствующей валюте. Процентная ставка по вкладу (депозиту) «До востребования» может быть в одностороннем порядке изменена Вкладополучателем с предварительным уведомлением Вкладчика. Датой предварительного уведомления является дата наиболее раннего опубликования сведений об изменении процентной ставки в средствах массовой информации. При этом в случае увеличения Вкладополучателем размера процентной ставки ее новый размер применяется к вкладу (депозиту) со дня, указанного в решении уполномоченного органа Вкладополучателя, но не ранее дня предварительного уведомления.

В случае уменьшения Вкладополучателем размера процентной ставки, ее новый размер применяется к вкладу (депозиту) по истечении одного месяца со дня предварительного уведомления Вкладчика. Сумма вклада (депозита) «До востребования» с учетом начисленных процентов подлежит выплате Вкладчику наличными денежными средствами или безналичным перечислением при предъявлении требования Вкладчиком.

4. Дополнительные условия.

4.1. Выдача денежных средств со счета Вкладчика и процентов по вкладу (депозиту) производится по его требованию при предъявлении документа, удостоверяющего личность в соответствии с законодательством Республики Беларусь. Выдача средств со счета Вкладчика и процентов по вкладу (депозиту) другому лицу производится при предъявлении надлежаще оформленного доверенности и документа, удостоверяющего личность в соответствии с законодательством Республики Беларусь непосредственно в подразделении Вкладополучателя, в котором заключен Договор, если иное не установлено Вкладополучателем. Выдача денежных средств со счета Вкладчика и процентов по вкладу (депозиту) наследникам, указанным в завещательном распоряжении, или наследникам по закону или завещанию производится непосредственно в подразделении Вкладополучателя, в котором заключен Договор, если иное не установлено Вкладополучателем, при представлении следующих документов, которые остаются у Вкладополучателя: заявления о выдаче вклада (депозита) с указанием данных документа, удостоверяющего личность в соответствии с законодательством Республики Беларусь непосредственно в подразделении Вкладополучателя, в котором заключен Договор, если иное не установлено Вкладополучателем, при представлении следующих документов, которые остаются у Вкладополучателя: заявления о выдаче вклада (депозита) с указанием данных документа, удостоверяющего личность в соответствии с законодательством Республики Беларусь; копии свидетельства о праве на наследство, заверенной нотариально либо Вкладополучателем, либо иного документа его заменяющего в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь. Вкладополучатель заверяет копию свидетельства о праве на наследство (или иного документа) после сверки с оригиналом. Кроме того, наследник обязан предъявить документ, удостоверяющий личность в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

4.2. При выплате вклада (депозита) и/или процентов по вкладу (депозиту) наличной иностранной валютой в сумме не кратной минимальному номиналу банкноты соответствующей иностранной валюты Вкладчик обязуется продать, а Вкладополучатель купить часть валюты, в сумме не кратной минимальному номиналу банкноты соответствующей иностранной валюты, по курсу покупки соответствующей наличной иностранной валюты, установленному в момент совершения операции в кассе Вкладополучателя.

4.3. Договор может быть расторгнут ранее установленного срока только по требованию Вкладчика. Условия Договора могут быть изменены по соглашению Вкладчика и Вкладополучателя, а также по требованию Вкладчика или Вкладополучателя в случае вступления в силу нормативных правовых актов Республики Беларусь, изменяющих порядок регулирования данных правоотношений и имеющих обратную силу. Все изменения и дополнения оформляются в письменном виде и подписываются Вкладчиком и Вкладополучателем.

5. Особые условия.

5.1. Вкладополучатель осуществляет банковские операции по привлечению денежных средств физических лиц во вклады и депозиты на основании лицензии на осуществление банковской деятельности № 2 от 14 июня 2013 года, выданной Национальным банком Республики Беларусь.

ТАБЛИЦА ПРОЦЕНТНЫХ СТАВОК ПО СРОЧНОМУ БАНКОВСКОМУ ВКЛАДУ (ДЕПОЗИТУ) «СИСТЕМА СБЕРЕЖЕНИЙ ЛИНИЯ РОСТА 2.0» с 01 августа 2013 года

Сумма депозита, ед. валюты	Сроки				% годовых
	до 6 месяцев 90-180 дней	от 6 месяцев до 1 года 181-370 дней	от 1 года до 2 лет 371 – 740 дней	от 2 до 5 лет 741 – 2000 дней	
Белорусские рубли					
1 – 10 000 000					

